

במשעול החסידות

להבין ולהשכיל בדברי רבותינו תלמידי בעש"ט הקדוש

גיליון צא | ויצא פ"ו

הארץ אשר אתה שוכב עליה – נחלת יעקב

ראש תוך סוף: וכל לב מבין יראה לנוכח שזה אכן עניין ה'מקום' שבה גם מתבטאת קדושת השבת, והיא השכינה בתוך תחום שבת ולא 'לנסוע ממקום למקום' וגם לא לעסוק ב'בירורים'. אבל צ"ל מה עניין וצורך הקיפול והבירור שנעשה הכול ממקומו, שקרא לזאת השפ"א לעיל שזוכה ל'מקום שהיסוד שהכל תלוי בו'. ובוודאי אין הכוונה רק לחסוך לו כמה נסיעות וטרדות כפשוטם. ומה גם שהרי יעא"ה היה בדרכו לחרון וכבמדרשים 'הלך אצל זיווגו' ולא היה זיווגו בא אצלו כיצא"ה אביו. אלא שהראה לו הקב"ה בחלום זה ובקיפול א"י תחתיו תכלית מדרגתו שתהיה אחר כל המעשים, ב'והשיבותיך אל האדמה הזאת', ולכן 'לא אעזבך עד אשר עשיתי את אשר דיברתי לך'. ובדגל מחנה אפרים בחקותי ד"ה עוד, מביא גם הוא את מאמר זקינו הבעש"ט הזה בתוספת כמה מילות שבהם אפשר יש את המפתח להבנת עניין זה. והוא מפני שהיה יעא"ה עצמו ב'מדריגת אמת' מדרגה הכוללת ומקפלת בתוכה 'ראש תוך סוף יחד'. דהיינו כמו האותיות א' מ' ת', שבמלה 'אמת' שהן הראש והתוך והסוף של כל אותיות הא' ב' הנמצאות יחד זו לצד זו, לכן גם כך הייתה כל א"י מקופלת ראשה תוכה וסופה תחתיו.

והוא על דרך ששמעתי מן אא"י זללה"ה... וישכב במקום ההוא ואיתא (חולין צ"א:) שקיפל כל הארץ לד' אמותיו, כי יש אדם שצריך לטרוח ולנסע בכל מקום פיזור ניצוצותיו כדי לבררם ולהעלותם לשורשם. אך יעקב שהיה **מדריגת אמת שהוא ראש תוך סוף כולו יחד**. וזהו הרמז שקיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו כדי שלא לטרוח כלל לברר ניצוצות.

תתן אמת ליעקב: אשר על כן צריך להבין את יסוד הדבר שהיא מידת האמת של יעקב, ובכלל מהי הגדרת מידת 'אמת', ומדוע מידת האמת מקפלת תחתה את ה'ראש תוך וסוף' יחד. ומינה נגיע להבין את מתנת השבת וה'מקום היסוד שהכל תלוי בו' והנשמה יתירה. ובכדי שלא להלאות את הקורא מקודם בשאלות נוספות ומובאות נוספות אודות מדת האמת, נציג תחילה את יסוד הדברים וכפי שהבאנו באורך בגיליון מ"ב ויצא פ"ה, שביסוד מידת ה'תפארת' של יעקב עומד מה שכתב בקדושת לוי - פרשת משפטים. שמידת יעקב הוא המידה השלישית {תפארת} 'שיאמין האדם באמונה שלימה שהבורא ברוך הוא אבינו ואנחנו בניו', ועל ידה יכול לאהוב את הבורא ב"ה וליראה מפניו, ובלעדיה אין יכול להיות קשר בין רום הבו"ת לדעת האדם כלל.

לזה יש מדה שלישית {תפארת} **שיאמין האדם באמונה שלימה** שהבורא ברוך הוא אבינו ואנחנו בניו. ובאמת האב אף על פי שהוא נבון וחכם גדול דעה, אף על פי כן יש לו **שעשועים מבנו** שיש לו שכל קטן לערך שכל האב, ונמצא על ידי מדה שלישית יכול אדם לאהוב את הבורא יתברך. והנה שלשה מדות הם מדות אברהם יצחק ויעקב. אברהם, אהבת הבורא. יצחק, יראת הבורא. ויעקב, התפארת. ובאמת על ידי מדת יעקב נשלם מדת אברהם.

ומה הקשר בין תפארת לאמונה. אלא כי הנה האבות הקדושים אע"ה ויצא"ה הרחיבו את רצון ה' במידות החסד והגבורה והתהלכו לפניו ופתחו בעוה"ז באורך וברוחב בכוחות הקדושים שלהם, את מושגי החסד והדין, שהם כלי השראת השכינה הבסיסיים, שיהיו כביכול 'לפני' הקב"ה **מקדימים ומאפשרים את עצם שכינתו בעולם**. וכמו שאנו בכל חברה ומדינה שהכירו כבר כל אומות העולם שאינה יכולה להתקיים קיום אמיתי ללא מידות החסד והדין. ולכן יש מוסדות וארגוני חסד בחוק וכל אחד מחוייב להפריש מממונו לקיומם של חלכאים ונדכאים ולריפויים של חולים וללמד דעת את הנבערים וההמונים וכו', וכמוכן שאלמלא מוראה של מלכות במוסדות הדין והמשפט להציל עשוק מיד עושקו ולהגן על קניינם, ואכיפתם בשוטרים ומצווים, איש את רעהו בלעו. וזו מידת האמת הבסיסית שחייבת להיות בכל סוג קיום בארץ. וזאת הייתה מדרגת אברהם ויצחק בחסדם וגבורתם. אבל יעא"ה התדמה עצמו כצורה ליוצרה. ופירוש המידה תפארת היא צורת ותוכן הדימוי של האדם שבו הוא מאמין ומדמה את עצמו ו'מתפאר' ומופיע בו לעצמו ולפני סובביו. והיהודי מדמה את עצמו להוריו מוריו ורבותיו שהוא מאמין בהם שהם הפצים בטובתו, ויעקב דימה את עצמו כצורה ליוצרה שהוא כדברי הנועם אלימלך הידועים בפרשת שופטים, על יחזקאל הנביא, שהדמות כמראה אדם יושב על הכסא שראה באספקלריא, הייתה דמותו שלו עצמו שהתעלתה כשהיא בכיסא הכבוד. יעו"ש.

דימה צורה ליוצרה: והעניין שיעא"ה הסתכל בראשית המחשבה העליונה ודימה לראשונה לממש בעצמו בעוה"ז בדמותו שלו ובקומה שלימה את עניינה של מנ"י הנמצא שם למעלה במחשבתו של הקב"ה ככוונת ותכלית בריאת העולם. וכמו שכתוב באריכות עצומה של דברי קדושה ונחמה נשגבים מאוד באוהב"י בפרשתן (בקטע שהוא מן הקטעים החיים

התגלות בשבת קודש: כבר ראו הצדיקים תלמידי הבעש"ט מסוד ה' הנגלה ליראיו, כי כל אותו מעשה של 'ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש' של יעקב אבינו בדרכו לחרון, היה בעש"ק, וההתגלות של 'והנה ה' ניצב עליו' הייתה בליל שבת קודש. ובכך הייתה התגלות ה' אליו בכל שלושת הבחינות (הממדים) של העוה"ז בהם מתבטאת קדושת השבת. ככמי השלוח ח"א - פרשת ויצא

והנה ה' ניצב עליו. הנה זאת ידוע כי עיקר התגלות הש"י בעולם הוא ע"י שלשה, היינו: **עולם, שנה, נפש**. עולם הוא מקום המקדש אשר שם הוא התגלות אלקותו ית', ושנה היא בהמבחר שבזמנים הוא שבת שבו נמצא התגלות אלקותו, ונפש הוא על נפשות מיישראל יתגלה שכינתו. והנה כאן היו אלה השלשה בשלימות, מקום המקדש שנא' אין זה כי אם בית אלקים, והזמן המבחר כי בטח היה התגלות הזאת בשבת קודש, ונפש הוא יעקב אבינו המובחר שבנפשות שבו נכללו כל נפשות ישראל כמ"ש והקדישו את קדוש יעקב.

וכן בתורת משה לחת"ס, שכל מאורעותיו שם היו הכנה לשבת. והמעשה עם אליפז שנטל ממנו הכול, היו כעין 'נותן כיסו לנכרי' בע"ש. ושלכן תפילת ערבית שלו הייתה באותו יום מוקדמת טרם בוא השמש, כדעת המג"א. ועל כן חלף זאת ראה בחלומו את נחלת יעקב כיצד היא באמת בלי מצרים, ימה וקדמה צפונה ונגבה. ויציקת השמן על המצבה כפי הגימטריא שלה היא עניין שמירת שבת. יעו"ש. ואף בשפת אמת ויצא תרג"ב מהר"ם, שהיה זה בערב שבת בקבלת שבת, והוא מדבר משלושת הבחי' הנ"ל הנעשות בשבת ותלויות בערב שבת. והיינו שבכדי לזכות ל'מתנה טובה' של השבת, קנה יעקב 'שבייתה' באותו מקום בער"ש, מפני שהשבת טמונה במקום מיוחד בלבד 'בבית גנוי', שהוא מקום מיוחד שנותנת השבת ליהודי. וכך גם צריך כל יהודי לקנות שבייתה ב'זמן' של ער"ש במקום המיוחד ולהיבדל משאר המקומות, וכפי אותו הקניין בער"ש כך היא המתנה טובה שהיא 'הנשמה יתירה' נשארת אצלו כל השבת.

דכ' ז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה, ולכן כתיב בשבת אל יצא איש ממקומו, מכלל ששבת נותן לאיש ישראל מקום. ואא"י מור"ר ז"ל אמר כי זה ניתן בקבלת שבת. לכן צריך כל אחד לקנות שבייתה בכניסת שבת. וכך נשאר לו כל השבת דכן הלכה דקנין שבייתה בבית"ש עכ"ד ז"ל. וכמו דאיתא ביעקב קפץ הר המורי' כו' כמו כן ממש הוא בח' נשמה יתירה הניתנת לבני"ש בשבת. ועו"י כ' פורס סוכת שלום עלינו כו' ועל ירושלים.

'המקום והיסוד שהכול תלוי בו': וכתב עוד שם מקודם בשפ"א, שבאותו מעמד בחלום בליל שבת, כשקיפל הקב"ה את כל א"י תחתיו, והבטיח לו 'לך אתננה', וזה יעקב אל 'המקום והיסוד שהכול תלוי בו' שהוא אבן השתיה שהיא 'שורש הנקודה' של כל העולם. והובטח גם לזרעו שיהיה לכל איש ישראל חלק בזו המתנה, וזה מה שנעשה בשבת.

איתא בגמרא המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים והאכלתיך נחלת יעקב כו' ופרצת ימה וקדמה כו'. הענין הוא מה דכתיב הארץ אשר אתה שוכב כו' קיפל הקב"ה כל א"י כו' והוא שורש הנקודה אבן השתי' שהוא שורש כל העולם ויעקב אבינו ע"ה שהוא אדם השלם שהכל נברא בשבילו וזה למקום היסוד שהכל תלוי בו. וכתיב לך אתננה ולזרעך נמצא שיש גם לכל איש ישראל חלק בזו המתנה. וזה נתקיים בשבת קודש

והנה להבין לערכנו בזמננו מהי המתנה של הנשמה יתירה, ומהו אותו 'מקום היסוד שהכל תלוי בו' הניתנים ליהודי בער"ש, נביא עוד את מאמר הבעש"ט, המובא בכתונת פסים על פרשת בהעלותך. שקיפול כל א"י תחת יעא"ה באותו חלום הוא בכדי שלא יצטרך לטרוח ולנסוע ממקום למקום לקבץ את הניצוצות, ויברר הכול במקומו.

וכעת נראה לי דשמעתי בשם מורי ביאור פסוק (בראשית כח, יא) הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך ופרצת ימה וקדמה וגו'. ודרשו חו"ל פרק ז' דחולין (חולין צ"א:) שוכב עליה, מאי רבותיה, אמר רבי יצחק מלמד שקיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו שתהא נוחה ליכבש לבניו, עד כאן... ונחזור לביאור מורי הנ"ל, כי ענין נסיעת האדם ממקום זה למקום אחר עבור פרנסתו וכיוצא, משום שיש שם נצוצות שלו וצריך להוציאן משם ולבררן. וזה יובן שקפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, שלא יצטרך לנסוע ממקום למקום לברר הניצוצין שלו, כי נכלל כל ארץ ישראל תחתיו, ויברר ניצוצין שלו במקומו, ודברי פי חכם חן.

הנמצאים גם בקד"ל (כידוע הסיפור בזה). דהיינו שמכל מה שקרה לו, כבר הבין (כדברי הרמב"ן) לך לך י"ב ה) שהוא לא יעסוק כאבותיו בהקמת מדינה ולקראו שם בשם ה' בהפצה של ד"ת לאלפים ולרבבות, של שיטות קדושות ודעות עצומות ומעשים גדולים בהכרת אלוהים ובדבקות בו, אלא להיות הוא בעצמו ולממש בגופו את אותה 'ראשית המחשבה' הוא פינת יסוד העולם'. שהיא 'להוליד בנים רבים כולם עובדי ה' נקראת עדת ישראל ונתפרסמה האמונה בהם'. שהיא מחשבת ישראל שעלתה במחשבתו של הקב"ה, ולחקים מהמסד עד הטפחות את כנס", שמשמעותה שאותה מחשבה תוכל 'להיות מקושר אל המעשה בכל ענפיו ופרטיו, להיות בנין מפורא מחדרים ומפלטרין, שממנו כמה וכמה צדיקים ולומדי תורה, המתדמים ליוצרים' מה הוא רחום אף אתה רחום' וכו' כדוגמא אישית. וזו גם דרך השפעה וקיום העולם החברה והמדינה. וכמו ילד המדמה את עצמו להיות צדיק או ראש ישיבה או מקצוע אחר, הנה הדמיון עצמו שהוא רצונו וחפצו בזה בא משורש נפשו וכשרונותיו שלכן הוא נמשך לזה. אבל בכדי שהדמיון יהפוך לאמת, הנה הוריו ומוריו צריכים לתת לו את הידיעות הנחוצות ואת ההרגשות והתנאים כיצד לפתח את כשרונו אם זה זיכרון או יכולת ניתוח והסקת מסקנות וכדו', ולהיות מיומן בהם, ולהאמין בו באמת ובתמים כדי להיות ראש ישיבה, או לקחתו לצדיקים ועובדי ה' וללמדו תורה וקדושה וכו' וזה שנקרא שהם נותנים לו 'אמת' ומשמעות, בחי' 'תתן אמת ליעקב', ומסייעים לו להוציא מן הכוח אל הפועל את פנימיותו שהיא כעת רק בבחי' דמיון, וכש"כ אם הם אלו שנוטעים בו את הרצון והדמיון להיות כמותם או כמו הצדיק והדמות הראויה שלהם עצמם. וילדם ככל שיתמיד להוציא אל הפועל באמת ובתמים את הרצון הדמיוני, לשלב הן את הכוחות החיוביים שהם ה'חסדים' המניעים אותו, מהרצון הדמיוני שבו להיות ראש ישיבה. והן בכוחות השולליים שבו להימנע מביטול זמן ולתגבר על העצלות וכו' שהם ה'גבורות' המניעים אותו, ויתמיד בהם באופן ממוזג וממוצע ובכנות עד שאינן יהיה 'אמת' ברצונו ודמיונו שב'תפארת' והוא יהיה ל'ראש ישיבה' אמיתי או עובד ה' ב'אמת', ולהיות 'מישהו' ולא סתם אדם הנע ומתגלגל עם ההמונים כבקבוק ריק על המים. וזה נקודת האמת של מציאותו המשלבת ומאחדת מראש תחילת הרצון והדמיון של היהודי דרך אמיתות תוכיות כוונת העבודה והמעשים שלו, עד לסוף התוצאה להיותו מעיד ומאמת את מציאותו הפנימית שהייתה ברצון ובדמיון. ואז כבר אינו צריך כל כך לכוחות החיוב והשלילה, החסד והגבורה, מפני שהעניין למציאותו הפנימית והשורשית גורמת לו תענוג קבוע וגדול.

שני בחינות אמת: והם שני בחינות האמת שבאוהב ישראל חקת.

דראוי ונכון לאדם והמעשים וכל הענינים של האדם שלא להטות עצמו מדרך האמת והישר... אך אע"פ שבחי' ומדת אמת הוא אחת, מכל מקום יש שני מיני דביקות במדת אמת. אחד הוא להיות דבוק בהנהגה של אמת אשר העולמות עליונים מתנהגים ע"י להיות הכל מתנהג ע"פ הדין והיושר לשלם שכר וגמול טוב לעושי רצונו ית' ולמקיימי התורה והמצוות ולהעניש לעוברי רצונו כפי איכות העבירה והפגם. וזהו מדה שיש לה גבול שמתנהג עם הכנס"י כפי המדה אשר הם מתנהגים וזרע ישראל למטה הן טוב הן לרע ח"ו.

וזאת היא מדרגת אברהם ויצחק שהביאו לעולם את החסד של השכר והגמול לעושי רצונו ולכל הבריאה ולהעניש לעוברי רצונו. אמנם מיד יעאע"ה הוא מידת אמת המביאה 'חיות אמת' לכל העולמות.

אמנם יש התנהגות ודביקות של אמת אשר האדם הוא דבוק באמיתות מציאותו ית' שהוא למעלה מכל העולמות. והוא רק התפשטות הטוב טובה ורחבה בלי שום שיעור וגבול אשר משם נשפע שפע רב להכנס"י ככל אשר יצטרכו וזרע ישראל בלי שום מדה ושיעור וגבול, ולא כפי התנהגות האדם רק בהטבה הבא ממקור האמת בתכלית הפשוט. ודביקות זו הוא רם ונשא מאד שהוא למעלה מן האותיות והעולמות וזהו מדתו של יעקב שהוא היה מתנהג א"ע בדרך האמת וכל מעשיו היו רק להאיר בכל העולמות חיות האמת המתנהגת בקו של אמת וכמ"ש תתן אמת ליעקב.

וכמו שאנו רואים בזמנינו באופן מקורב, אשר ישנם אצל הגויים וההמונים (והח"ל לאחרונה גם אצל היהודים החרדים) אנשים כגון אומנים בשירה וזמרה, המציגים על הבמה את עצמם ו'אמיתם' ואת ערכיהם במילים ומנגינות וכו' וכל הקהל הולך אחריהם כאשר הם מהווים כאילו דוגמא של אנשים מוצלחים המבטאים היטב איזו 'אמת' מציאותית עצובה או שמחה שבפנימיותם, והגיעו לפסגת התכלית ומצליחים גם בגשמיית כלכלית, ועושים מה שליבם הטוב חפץ וכו' ואינם צריכים לטרוח בעבודה והכל באים אליהם. והם מביאים בעצם דמותם ואומנות שירתם חיות ועונג לכל ההמונים השומעים אותם בכל עבודתם ומלאכתם, והם מעצבים את זהותם ומכוונים אותם לעשיית 'טוב וצדק' בעריכתם כמותם, ואין צריך להניעם או לכפות זאת עליהם בחסדים וגבורות. ועד שכאילו גם יש להם דעה ומבינות בכל העניינים המדיניים שעל סדר היום. וכך הוא הדבר בשחקני 'תרבות' אחרים רח"ל. והם ה'זה לעומת זה' של הצדיקים הקדושים האמיתיים שהם מביאים לשלומי אמוני ישראל את החיות האמיתית בהיותם ב'אמת' שלהם דוגמא לצורה עליונה של קדושה ואצילות, חיות ושמחה, ובתפילתם ושיירתם ובעבודתם את ה', עושים לכל קהלם ומקושריהם את עבודת ה' להיותה ב'אמת' לתענוג גדול בטעם וחיות. ובפרט בשבתות ויו"ט, שבהם כל עבודתם לפני ה' היא 'בטעם וחיות האמת העצמיות הפשוט במקור ושורש האמת'. והנה הם צדיקי ה'אמת' אינם נעלמים בעולמות העליונים, אלא מושכים את כל העולמות שלמטה איתם למעלה, ומוצאים ומכניסים בכל דבר את ה'אמת' הזאת והיינו שעושים את כל הדברים הגשמיים לשם עונג שבת ועדות על הקב"ה. ומשכך אין לקדושתם שום גבולות של חסדים וגבורות והיא נחלה ללא מצרים. כהמשך דבריו שם.

ועפ"י יובן מאמחז"ל כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהנה יעקב אע"ה זכה לנחלה שאין לה שיעור וגבול ותכלית. ומאין בא לו זכיה זו משום שהוא היה נותן תענוג והתפארות לכל העולמות באמיתות מעשיו אשר ע"י דביקותו בתמימות לב האיר קרן אור האמת בכל העולמות. ולא זו בלבד אלא שכל מגמתו של יעקב היה לדבק חיות התנהגות האמת של העולמות בדביקות האמת אשר הוא ההנהגה מאמיתות מציאות עצמותו ית'. ושם למעלה דבק יעקב שכלו וכל כחותיו ויצא מגדר העולמות. ולא שהניח העולמות למטה במקומם אלא אדרבה בהליכת יעקב בדביקותו למעלה לדבק א"ע באמת הפשוט משך עמו כל העולמות להיות התנהגות האמת של העולמות דבוק בטעם וחיות האמת העצמיות הפשוט במקור ושורש האמת ובה גרם תענוג גדול למעלה לתוך העולמות. כי זהו שמחה ותענוג שלהם כשמרגישין העולמות היאך חיותם דבוק בעצמות האמיתית של האין סוף הפשוט, והיאך הם נשפעים ממקור האמת והאין סוף, אשר עבור זה שכרו ג"כ בלי שום שיעור וגבול וערך. וזה היו העובדות של יעקב אע"ה תמיד לכך זכה עבור זה לנחול נחלה בלי מצרים וגבולים להיות שכרו ג"כ בלי שיעור וערך וגבול.

כחלום נגד הפתרון: ואמת זאת היא סוד השבת, שהיא מציאות הקדושה הקבועה האמיתית הנכונה ליהודי. להיות עומד לפני ה' ולהתדמות אליו בכל מעשיו בעונג ושמחה בשירות ותשבחות 'בטעם וחיות האמת העצמיות הפשוט במקור ושורש האמת' ללא שום צורך מלאכה ועבודה ויצאה מהתחום. וזו ה'אמת' של כל תכלית מעשה שמים וארץ והכל בא ומקופל לפניו שיעמוד בהם לפני ה'. אלא שבעוה"ז זה אינו יכול להיות בתמידות רק בהכנה מראש של כל הצרכים לשבת, ובאיסורי מלאכה בשבת עצמה שבעין המגושמת נראה רק כהצטמצמות ודין, ולא נראים העונג והשמחה שלפני ה'. אבל ההיפך הוא מציאות ה'אמת', והשבת היא המצב האמיתי והיא הנותנת ברכה לשאר הימים. כנסוד ישרים על שבת חול המועד סוכות ד"ה ויעקב נסע סוכותה וגו'.

וכמו שכתב שיר המעלות בשב"ד' את שיבת ציון היינו כחולמים. ואמר בזה כבוד אומ"ר וללה"ה אשר כל הדברים שבעולם הזה {הרי שב} נגד לעתיד, הם כחלום נגד הפתרון. וכמו שאיתא בש"ס לאחד שחלם לו שתי ידי שנקטעו, פתר לו לא תצטרך למעשה ידיך. שתי רגליו שנקטעו, פתר לו על סוס מלאך רוכב. וכמו כן ענין שבת, אף שבאמת נראה לצמצום גדול... כי בחול מכין אדם לעצמו כל צרכי אוכל נפש לחם לאכול ובגד ללבוש ובשבת אסור הכל, ונדרמה לאדם בעוה"ז שהוא צמצום גדול, אבל בעומק מרמז שבת ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים. כי שבת מרמז כמו שאיתא בש"ס עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת. והיינו שלא יוצרך האדם לכלי פעולותיו, כי על שבת איתא בזוה"ק מניה מתברכין יומין עילאין. והיינו, שבשורש מקבל האדם אז כח עבודה על כל ששת ימי המעשה... וזה אם תשיב משבת רגלך, שימשוך האדם הקדושה אשר יש בו בבקיעות על כל פעולותיו, ולזה האכלתיך נחלת יעקב שהיא נחלה בלא מצרים, והיינו שיאיר לך השי"ת שבכל פרטי פעולתיך יכיר האדם אור רצונו ית'.

וזהו מידת ו'ציור' ה'אמת' הפנימית של יעקב שנמשכו אחריה כל ישראל והיא מתגלה וניתנת בשבת. כבשפת אמת וישלח תרמ"ח

כי צורתו של יעקב חקוקה תחת כסא הכבוד והוא כמ"ש תתן אמת ליעקב. וחזתו של הקב"ה אמת. וזה הציור הוא ביעקב. וכל בני ישראל נמשכו אחר זה הציור כדכתיב כולם זרע אמת. אכן עוה"ז הוא עלמא דשיקרא שאין האמת יכול להתגלות בשלימות. כדאיתא במדרש אמת אמר אל יברא שכולו שקרים... ובנ"י נבראו ע"י לברר האמת בעלמא דשיקרא. וביום השבת שנקרא סהדותא שבנ"י מעידין עדות האמת על הבורא ית' לכן זוכין בו לנחלת יעקב והאכלתיך נחלת יעקב שהוא מ"ש תתן אמת ליעקב שהיא מתנהג... ולכן מתפללין בתפלת שבת וטהר לבנו לעבדך באמת.

שליט בכל הארץ: ולכן בערב שבת שהאדם מבטל ומשביט את כל המעשים והמקומות של העניינים החיצוניים אל הציור האמת הפנימי של מציאות השבת והיהודי העומד לפני ה' ה'ניצב עליו', בנשמה יתירה של עונג ושמחה, נעשית כל הארץ מקופלת לפניו והוא זוכה אל 'המקום והיסוד שהכול תלוי בו', והוא שליט עליה ועל כל המעשים ומעלה את כל הבריאה לשורשה דהיינו לצורתה התכליתית והאמיתית אליה נועדה, כדברי הבעש"ט הנ"ל. וכבשפת אמת ויצא תרמ"ט.

ויעקב אע"ה שהוא האדם המובחר שנברא בצלם אלקים. נראה לו זו המראה אח"כ, ה' נצב עליו כו' הארץ אשר אתה שוכב עלי' כו' דכתיב אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי. שהאדם נברא להיות שליט על הארץ כדכתיב כל שתה תחת רגליו. ובזוה"ק איתא נותן נשמה לעם עלי', שמי שמתעלה על הטבע זוכה לנשמה. וז"ש אשר אתה שוכב עלי' לך אתננה ואחז"ל קיפל הקב"ה כל א"י תחתיו כו'. והוא עי"ז שנתעלה על הטבע ומקשר ומעלה כל הבריאה לשורשה וממילא שליט בכל הארץ. וכ"ז כשזוכה לציור הפנימי שהוא למעלה מציור הגשמי שלמטה. ואחז"ל המענג את השבת זוכה לנחלה בלי מצרים כו' נחלת יעקב אביך ופרצת ימה כו'. פי' כנ"ל שהשבת היא ביטול הטבע והמעשים. ולכן זוכין בו לנשמה יתירה וצלם הפנימי ונק' אדם עלי' כו' ומתקיים בו הארץ אשר אתה שוכב עלי' כו'.